

IN DIT NUMMER

1. In Memoriam Bob.	Redactie
2. Mededelingen / Lidmaatschap.	Redactie
3. Activiteitenkalender / Familienieuws.	Redactie
4. De Domicanenkerk te Oostende. (slot)	Raphaël Plasschaert
6. De Friese Wortels van Oostende. (1)	Marcel Leeuwerck
9. De politiek-religieuze context rond het Beleg van Oostende. (3)	Eddy Masschalk
13. Historie van “De Boks” in België en Oostende tot 1962. (3)	Dirk Beirens
17. Antoine Vandierendock vertelt. (Ex-uitbater Oesterput Langestraat)	Annie Storme
19. Bezoek Biostoomcentrale.	Marc Loy

STEUNENDE LEDEN

Perdaens André
Degelin-Selis
Vigne André

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
23ste jaargang
Nr 1 jan- febr- mrt. 2011

Colofon

Eindredactie en correspondentie
Etienne Pitteljon
etienne.pitteljon@telenet.be

Redactieleden:

Dirk Beirens, Annie Storme, Etienne Pitteljon
Marcel Leeuwerck, Piet Daman,
Jeannine Laplasse.

Verantwoordelijke uitgever:

Etienne Pitteljon
Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.
Overname mag mits bronvermelding.

Vormgeving: E.Pitteljon
Ondervoorzitter: Marc Loy

Dispatching:

Tel/Fax; 059 / 807.381
e-mail: lange_nel@hotmail.com

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
BE91 3800 0491 8476

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 25€
Steunend lid: vanaf 25€

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

In memoriam

‘Goede reis’, wensten we Bob nog toe op het einde van de laatste bestuursvergadering die hij voorzat in november jongstleden.

Soms krijgen woorden pas later een andere, dramatische inhoud. Onze oprechte wens, toen..... is nu een definitief vaarwel geworden.

Bob heeft zijn laatste reis ingezet, alleen en onverwacht. Een tocht waarop we hem, zoals op tal van zijn gidsbeurten, niet kunnen volgen. Het tijdstip noch het traject van deze ultieme opdracht had hij niet zelf meer in handen.

Als actieve veertiger vond Bob, als geboren onderwijzer, een nieuwe, zinvolle invulling als gids in Oostende. Hij deed het met hart en ziel, door weer en wind, stipt en bevattelijk.

Ook hier was hij een ‘meester’ die taal, inhoud en wandelritme van de gidsbeurt wist af te stemmen op zijn toehoorders.

Hij was gelukkig als hij zowel de serviceclub, schoolkinderen, derde leeftijders of anders validen zijn liefde voor zijn stad weer eens had kunnen doorgeven.

En vanuit zijn professioneel leven wist hij ook de meest rumoerige jonge gasten te boeien.

Zijn onbaatzuchtig engagement voor onze gidsenkring bracht hem in het bestuur en sinds 2 jaar was hij de voorzitter van Lange Nelle. In die functie was hij op tal van besprekingen en vergaderingen met derden het gezicht van onze kring. De vergaderingen in het Spaans huisje leidde hij met rustige stem, met oor voor ieders standpunt.

Bob is nu vertrokken voor zijn laatste tocht: voorbereiden kon hij hem niet meer en wij hier allemaal aanwezig, zijn trouwe groep, kunnen hem - hoe luisterbereid ook - helaas niet volgen.

Hoewel- ‘ Bob, - collega maar vooral vriend - met onze toffe herinneringen aan jou lopen we met zijn allen in gedachten nog graag wat met je mee.’

Bestuur en gidsen Lange Nelle

**HET BESTUUR VAN DE OOSTENDSE
GIDSENKRING LANGE NELLE WENST ALLE LE-
DEN EEN GELUKKIG, VREDEVOL EN
GEZOND NIEUW JAAR 2011.**

LIDMAATSCHAP 2011

**LEDEN DIE HUN LIDGELD NOG NIET HEBBEN
OVERGEMAAKT KUNNEN DIT ALSNOG DOEN MET
INGESLOTEN OVERSCHRIJVINGSFORMULIER**

**LEDEN DIE HUN LIDGELD REEDS HEBBEN OVERGEMAAKT
VINDEN HIERBIJ, INGESLOTEN HUN LIDKAART 2011**

De redactie ontving van ons lid Roger Timmermans enkele gegevens omtrent de wijknamen ; de “ Butterpit”, De “ Meiboom “ en“ Blauwkasteel “

Wegens plaatsgebrek in dit nummer, komen wij in een volgend nummer daarop terug.

**BEZOEK OOK ONZE WEBSITE
WWW.GIDSENKRINGOOSTENDE.BE**

ACTIVITEITEN KALENDER

Gelieve, om praktische redenen, uw deelname te bevestigen bij Patricia Veris; 059/806239 of email: patricia.veris@skynet.be

- **Bezoek aan de Dominicanenkerk te Oostende, Christinastraat**

Zaterdag 19 februari 2011 om 14u00

Deelname ; leden gratis— niet leden € 2,5

*****

- **Wandeling “ Nieuw kerkhof van Oostende”**

Gids Katryn Compernelle

Zaterdag 19 maart 2011 om 14u00

Deelname ; leden gratis— niet leden € 2,5

*****

- **Voordracht “ Het ontstaan van WO1 en de Slag om de Ijzer**

Nieuwpoort in 1914 “ door Luc Dupon

Vrijdag 8 april 2011 om 19u30

Deelname ; leden gratis— niet leden € 2,5

FAMILIENIEUWS

Op zondag 14 november 2010 overleed te Oostende Mevr. Maria Demol, moeder van ons lid Jacques Fonteyne.

Zij was geboren te Oostende en overleed in haar 104de levensjaar

Op dinsdag 14 december 2010 overleed te Oostende Mr. Norbert Slambrouck, echtgenoot van Agnes Lingier.

Bob was geboren te Oostende op 10 mei 1945, gids sinds 1992 en voorzitter van onze kring sinds 2008.

Aan de families biedt het bestuur zijn oprechte deelneming aan.

De Dominicanenkerk te Oostende (slot)

Raphaël Plasschaert

Onder de triomfboog, bij de overgang van het schip naar het koor, is een brede balk tussen beide wanden van het schip ingewerkt. Het monumentale kruis, met aan de voet het beeld van Maria en van de H. Johannes is eveneens een werk van Mathias Zens. Mede door de plaats is het een symbool van de overgang van de aarde naar de hemel dank aan het triomferend kruis dat de hemel heeft geopend. Op de triomfboog zijn 15 polychrome medaillons geschilderd die verwijzen naar de mysteries van de Rozenkrans. Deze muurschilderijen dateren van 1902 als teken van de intense verering door de Dominicanen van O.L. Vrouw van de Rozenkrans en van hun inspanningen voor de verspreiding van het rozenkransgebed. Sinds 1902 zijn de medaillons tweemaal opgefrist.

Links aan de triomfboog is het tabernakel opgehangen. Vroeger was het ingewerkt het marmeren hoofdaltaar. Rechts aan de triomfboog is een verguld beeld van O.L. Vrouw met kind opgehangen. Op lage de tribune links staat het beeld van het H. Hart, rechts het beeld van de H. Jozef. Vooraan links in het schip staat het altaar van de H. Petrus van Gonzales, een heilige die ook gekend is als San Talmo.

San Talmo (1190-11248) was een Spaanse dominicaan, een kruisvaartprediker en de persoonlijke biechtvader van Ferdinand III van Castilië en Leon. Omdat hij ook een tijdlang bij zeelui werkte, werd hij hun patroonheilige. Het polychroom beeld stelt San Talmo voor Dominicanenhabijt. Op het altaarblad staat een polychroom beeld van de H. Catharina van Siena, voorgesteld met kroon en kruis in de hand.

Op de balustrade die het dokzaal afsluit staan drie bronzen beelden van figuren die nauw betrokken zijn met de kerkmuziek: koning David, de psalmendichter en voorgesteld met een harp, St. Cecilia, de patrones van de muziek en voorgesteld met een lier en Paus Gregorius aan wie de kerk het gregoriaans dankt. Het huidig orgel dateert van 1958. De neogotische orgelkast en en-

kele orgelpijpen zijn bewaard uit het orgel dat ooit op linkerzijde van het koor was geplaatst. Door de verplaatsing van het orgel naar achteraan in de kerk kwam de akoestische waarde van de kerkruimte beter tot haar recht.

De hoge opvallende glasramen vormen de lichtbeuk van de kerk. In (neo)gotische kerken zijn brandglasramen meer dan een lichtbron en een bescherming tegen wind en regen. De brandglasramen vormen ook een sfeerscheppend element, een onderdeel van de architectuur en een kunstvorm die de gelovigen een visueel beeld scheppen van de H. Schrift, de heiligen en de kerkgeschiedenis. De brandglasramen van de Paterskerk zijn het werk van drie uitstekende glazeniers die afzonderlijk van elkaar hebben gewerkt.

De Ardeense zeer gewaardeerde glazenier Osterrath creëerde in 1884 alle ramen voor de ganse kerk, uitgezonderd de ramen in de travee van het schip dichtst bij het koor en het grote raam in de oostgevel. Osterrath scheidt in zijn werk een harmonie van meerdere tinten. Zijn hoofdkleuren zijn Pruisisch blauw en baksteenrood. Zijn nauwkeurige tekenstijl met schaduwen en een zacht kleurenpalet resulteert in een mooi kleurenspeel. Ieder figuur op het glas wordt decoratief omlijnd met fijne grissailles waarin het motief van de lelie, cirkel (symbool van de eeuwige orde, heilal en goddelijke volmaaktheid), kruis en vierkant (de wereld) regelmatig worden herhaald. De iconografie van de Osterrath bestaat uit een reeks statische heiligenfiguren, geplaatst in nissen van gotische torenarchitectuur.

Ze stellen overwegend vooraanstaande en legendarische dominicanen voor maar in het eerste raam rechts in het schip, is de streekheilige de H. Godelieve van Gistel, afgebeeld. Ook in de brandglasramen in het koor, allen creaties van Osterrath, sluit de iconografische thematiek volledig bij de Dominicanen aan. Op de brandglasraam

van Ivan Osterrath in het schip is telkens één persoon afgebeeld; zijn brandglasramen in het koor tellen in totaal 32 figuren. Alle Osterrath creaties worden beschouwd als pareltjes van neogotische glazenierkunst.

De brandglasramen in de travee juist vóór het koor zijn het werk van de Brusselse glazenier Spreters. Deze glazenier beoogt meer een schilderkunstig effect en legt de klemtoon op het verhalend karakter van een historisch of een legendarisch feit. Het raam links verhaalt de miraculeuze opwekking tot leven van een gestorven jongeling door de H. Dominicus die centraal is voorgesteld. Het raam rechts vertelt de overwinning van de christenen in de Slag van Lepanto (1571) met centraal de H. Dominicus die de rozenkrans bidt.

Beide ramen vertonen een bruine tint en verschillen duidelijk van de realisaties van Osterrath.

In het groot raam boven het dokzaal in de oostgevel was oorspronkelijk een brandglasraam met de voorstelling van de 12 apostelen geplaatst, ook een werk van Osterrath. Dit glas werd vernield gedurende de tweede wereldoorlog en vervangen door een creatie van de Oostendse ceramiëker en glazenier Vermeire. Het stelt de H. Dominicus voor die de rozenkrans ontvangt uit de handen van de H. Moeder Maria. In het rozet bovenaan het raam is de symbolische afbeelding van Moeder Maria als "Ster der Zee", zoals ze door de

Oostendse vissersbevolking ook werd aangeropen.

De oude glasramen werden nagezien in 1919-1921 om alle mogelijke schade van de eerste wereldoorlog te herstellen.

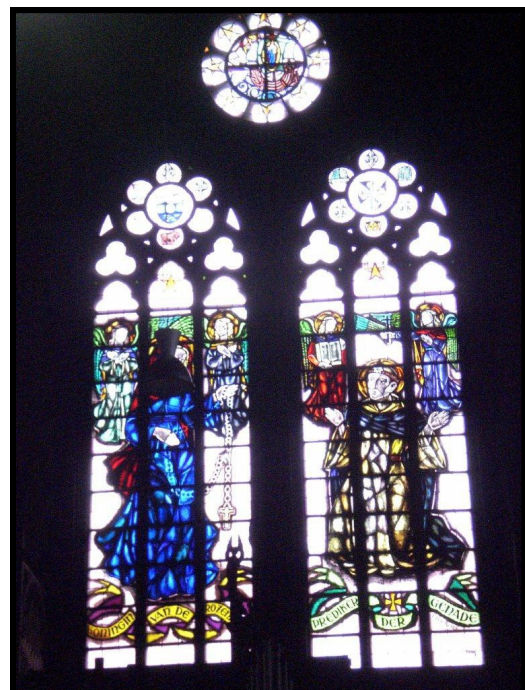
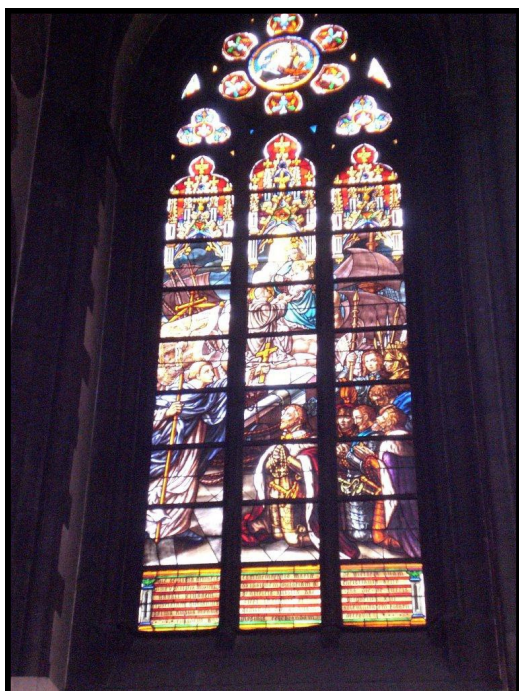
Alle ramen werden ook in 1997 grondig nagezien wat zeker bijdraagt tot een goede bewaring.

Met het vertrek van de Dominicanen uit Oostende en de overdracht van hun kerk en klooster op 20 november 2004 aan het Werk van Poverello is het religieus leven in de kerk niet stilgevallen. Oostendse gelovigen en bezoekers blijven trouw aan hun sfeervolle en goed onderhouden bidplaats. In de voormiddag en late namiddag is de "kerk van Poverello" open voor gebed en meditatie. Op zondagvoormiddag is er een eucharistieviering.

"Telkens wij onze klassieke stadskernwandeling aanvangen, resumeren wij eerst even het bewogen verleden van onze Stad-aan-Zee.

Die ontstond pas in de 10de eeuw als Oost-ende op het reeds lang overspoelde Waddeneiland Testerep

In vergelijking met de meeste historische steden blijkt Oostende eerder jong, maar missen wij daarmee wat historisch prestige, dan voelt de gedreven gids van Lange Nelle zich toch ontslagen van het droge karwei om af te dalen tot bij de Kelten en

DE FRIESE WORTELS VAN OOSTENDE (1)

Marcel Leeuwerck

Romeinen. Wij mogen best ons welwillend gehoor niet opzadelen met een overdosis geschiedenis. Uit ervaring weten wij immers hoe bij bezoeken aan onze buurstenen welbespraakte egotrippers van gidsen een stortvloed aan historie om onze oren slaan. Zij zouden wel durven aanvangen bij Adam en Eva.

In Oostende spoelen wij onze historische draad niet verder achteruit dan tot Testerep.

Dit is een Friese naam met betekenis “Westelijk strand (reep)” ? Het moderne Nederlands bedoelt met “zeereep”, de strandstrook die het verst van de vloedlijn ligt en waar de eerste schuchtere pollen biestarwegras als moedige pioniersplanten het zand vastleggen voor die duinvormer bij uitstek, het helmgras.

Tester betekent “westelijk” in het Fries en wij vinden het woord terug in o.a. Texel (uitspraak Tessel), het meest westelijke van de Friese wadeneilanden. Ook schuilt de term in de naam van het voormalige Karolingische graafschap *Teisterbant* (1) dat later overging naar Brabant. De vroegste bewoners van onze streek behoorden dus zeer waarschijnlijk tot het kranige volk der Friezen. Veel weten wij trouwens niet over deze eerste settlers, zeker niets uit schriftelijke bronnen. Bij het gidsen van een gezelschap Nederlanders rijst dan wel eens uit het publiek het verzoek om wat meer bijzonderheden over deze vroege periode. Vooral als er etnische Friezen bij horen zullen die graag vernemen of er in het moderne Oostende nog sporen van hun verre voorvaderen verdoken liggen.

Ook de lieve lezers van het gidsenblad en in het bijzonder onze gewaardeerde collega-gidsen willen zich daar nieuwsgierig voor open stellen. Wij gingen daartoe wat grasduinen in allerlei diverse weetjes over dit onderwerp en zetten graag een en ander op een rijtje.

Vandaag kennen wij Friesland als een drassige provincie in het Noorden van Nederland. Onmiddellijk associeert men de naam met het wereldberoemde wit-zwart-bonte melkvee. De Friezen zelf vereren het trouwens in hun hoofdstad Leeuwarden met een standbeeld ; “us mem” (onze moeder). Verder blijft het waterrijke land, met zijn vele kanalen en plassen geliefd bij de watersporters, vogelkijkers en cultuurminnaars.

Om de zoveel jaren, als er weer eens een harde vrieswinter toeslaat, geraken alle sportfanaten in de ban van de beruchte 200 km lange Elfstedentocht op de schaats. Nuchtere Hollanders bekijken vanuit de Randstad die schaatsgekte eerder hooghartig, maar iedere Fries in hart en nieren zal het dan niet laten om de ijzers onder de voeten te binden en dit circuit af te glijden. Jammer dat met de opwarming van het klimaat de gelegenheid zich steeds zeldzamer zal voordoen.

De provincie omvat honderden kerkdorpen, waarvan de naam meestal op “-um” eindigt (Workum, Menaldum, enz.) met als uitschieter Sexbierum, jawel een naam die dateert van lang voor de seksuele revolutie! Zij staan gegroepeerd in uitgestrekte fusiegemeenten met bizarre en kunstmatig samengestelde namen op “-deel”, Wonseradeel, Wijmbritseradeel, Tietjerksteradeel en andere moeilijk uit te spreken woordvormingen.

De hoofdstad Leeuwarden (Ljouwert in het Fries) ligt als eigen zelfstandige gemeente omringd door de plattelandsgemeente Leeuwarderadeel, een cluster dorpen waarvan het gezamenlijk gemeentehuis zeer praktisch is gelegen binnen de hoofdstad, dus buiten het grondgebied van de eigen gemeente!

Dat kan alleen in Nederland!

Wij ontmoeten nog heel wat grilliger bena-

mingen bij dit eigenzinnig volk, zoals bij hun typische voornamen; Sicco, Wubbo, Onno, Eise, Focke, Folkert, Lammechien, Wubbechien, Femke, Jitse en tientallen andere, die nu soms opduiken bij de huidige rage om onze pasgeborenen op te zadelen met ongewone voornamen. Eentje krijgen wij dagelijks op ons bord; Bintje! Het was immers een onderwijzer uit Friesland die in zijn schooltuin aardappelen veredelde. Toen hij de ideale variëteit wist te selecteren moest hij ook een naam ervoor bedenken. Toevallig stak Bintje haar vlasblonde sproetige krullebol door het klasraam en leverde ze zo spontaan de inspiratie. Deze rijkdom aan particularismen steunt op de eerbiedwaardige ouderdom van de Friese taal. Het Fries behoort immers niet tot de Nederlandse dialecten, noch tot de Duitse, maar leunt van alle Germaanse talen het dichtst aan bij het Engels. Eigenlijk bij het Angelsaksisch van vóór 1066, vooraleer met de verovering, de Plantagenets (2) het Engels met veel Franse woorden verrijkten. Ondergetekende beleefde met die verwantschap aan het Engels een ontvullend avontuur. Op wandel door het Friese landschap ontmoette ik een deftige oude afspanning met als uithangbord "In de Bolle". Bij een rechtgeaarde Oostendenaar rinkelt dan een belletje; zou hier geen link inzitten naar onze "Bolle" op de Oosteroever? De ontvulling viel prompt toen ik die "Bolle" zag afgebeeld; het bleek .... een stier! Meteen snapt de schrandere lezer de gelijkenis met het Engelse "Bull".

Terug nu naar de vroege middeleeuwen en ons vertrouwd eiland "Testerep". In die periode beleefde het oude Friese volk geografisch zijn breedste expansie. Het bezat dan zelfs een eigen rechtstelsel; de "Lex Frisionum" dat even waardevol bleek als het Salische of Angelsaksische recht, maar het loste later op in zijn politiek sterkere concurrenten. Dat eigen volkskarakter konden de Friezen in alle rust ontwikkelen vanaf de eerste eeuw omdat zij altijd bevoorden de Rijn grens van het Romeinse Rijk bleven. Die Friese modderpoel bleek immers voor de zwaar bewapende legioenen geen optie voor verovering.

Met de volksverhuizingen vanaf de vijfde eeuw zakten de "Frisii" ook zuidwaarts

en palmde de eilanden van de Delta in. Zij stichtten er een koninkrijk met hoofdstad "Dorestad" (4) en van daaruit trachtten zij ook het Frankische kernland binnen te dringen. Tegen 689 naderde hun ambitieuze koning Radbod reeds Keulen. Maar nu gingen de hofmeiers van de vadsige Merovingers in de tegenaanval en Pippijn de Middelste versloeg Radbod en verwoestte Dorestad. De puinen geraakten nadien nog overspoeld en alleen het huidige dorp Wijk-bij-Duurstede herinnert nog aan het verdwenen Dorestad. Recente archeologische opgravingen bevestigen de welvaart die er ooit heerste. Na deze nederlaag beslisten de Friezen om bij voorkeur langs de kusten uit te zwermen. Oostwaarts naar het huidige Ost-Friesland dat het Duitse toerisme graag promoot. Nog verder bereikten zij het zuiden van Denemarken waar nu de Noord-Friese eilanden liggen. Het Noord-Hollandse schiereiland boven Amsterdam heet heden nog West-Friesland.

Zuidwaarts passeerden zij de Zeeuwen en kwamen het jonge ontstane eiland Testerep bezetten. Dat zou met de aankomende Karolingische regressie steeds aantrekkelijker worden voor bewoning. De wadden erachter, die al begonnen te verzoeten gaven zij de naam "Leffrincka" of "verdronken weiland". Daarin hoort men de oorsprong van Leffinge, nu verengd tot een dorpsagglomeratie, deelgemeente van Middelkerke.

Indertijd bedoelden de eerste bewoners er heel de zeearm mee van Stene tot de IJzervallei. Zelfs over de Franse grens weerklinkt nog die naam in het Frans-Vlaamse grensdorp Leffrinckhoucke. Een eind verder voorbij Duinkerke vinden wij nog een spoor van Friese nederzetting in het vast geslibde wad "Le Platier d'Oye".

Taalarme Fransen denken dan spontaan aan "oie" of gans en gebruiken het beeld van deze waggelaar als embleem voor dit natuurgebied. Wij weten wel beter en herkennen daarin "oog" een Friese naam voor eiland, zoals in Schiermonnikoog of Rottumeroog.

Kortom, ooit bewoonden Friezen een hele strook van de Noord-West-Europese kustlijn. Zij beoefenden er visvangst, veeteelt en landbouw, maar durfden ook soms hun binnenlandse burens lastig vallen met rooftochten en genoten daarmee geen te beste

faam. Weldra kregen zij trouwens van hetzelfde laken een broek toen de Vikingen op onverwachte momenten opdoken. Hun levensomstandigheden bij die immer dreigende zee verslechterden en dwongen hen stilaan om samen met de Vlamingen de wadden in te polderen en zich met de ondernemende burenen te assimileren. Maar daarmee ging ook alhier hun voorvaderlijke taal verloren op een paar woorden na en “Testerep” verbasterde naar “ter Streep”. Reeds in de oudheid stonden de Friezen bekend als het volk van de terpen, de bekende aarden vluchtheuvels die zij opwierpen tot toevluchtsoorden tegen stormvloed. De Griekse zeevaarder Strabo (5) zag met verbijstering de taaie bewoners van onze Lage Landen aarde uit de zee opdelven om er bewoonbare heuveltjes mee op te werpen; Als erudiet Helleen (bewoner van het oude Griekenland) kende hij zijn mythologie en begreep dat zo'n Sisyfusarbeid alleen in de Hades thuishoorde, de antieke hel. Meteen besliste onze koene explorator bangelijk om de steven te wenden en koers te snel terug naar zijn zonnige en rustige Middellandse Zee.

(wordt vervolgd)

Noten:

1 De naam Teisterbant komt vermoedelijk uit het Keltisch, en betekent ongeveer 'rechts gelegen'. Het zou dan de tegenhanger zijn van Swifterbant, 'links gelegen'.

2 Het Huis Plantagenet was een koninklijk geslacht dat vanaf 1154 tot 1485 over Engeland regeerde. Het stamde af van een Frans adellijk geslacht, het Huis Anjou.

3 De Lex Frisionum is het Friese wetboek. Het werd 12 eeuwen terug opgetekend, in de tijd van Karel de Grote.

4 Dorestad was een van de belangrijkste en succesvolste internationale handelsplaatsen in Noordwest-Europa van de 7e tot het midden van de 9e eeuw

5 Strabo (Oudgrieks: Στράβων, *Strabon*) (ca. 64 v.Chr. - 19 na Chr.) was een Grieks historicus, . geograaf en filosoof

Industriezone 2
Zandvoordeschorredijkstr., 14
8400 Oostende
T.059 70 71 23
F.059 80 45 79
print@lammaing.com
www.lammaing.com

De politiek-religieuze context rond het Beleg van Oostende (3)

Eddy Masschalck

6) De Hertog van Alva

Filips II wil voor eens en altijd afrekenen met de opstandige Nederlanden.

Op 1 december 1566 krijgt Don Alvarez de Toledo, Hertog van Alva, het bevel de oproer in de Nederlanden met 10.000 soldaten te onderdrukken. Alva had reeds een leidende rol gespeeld in het neerslaan van de Duitse protestanten (Mühlberg, 1547).

Filips II beschouwd Willem van Oranje als de grote onruststoker. Op 21 april 1567 verlaat Willem van Oranje de Nederlanden.

Op 28 augustus 1567 trekt Alva Brussel binnen. Hij heeft een geheim bevel op zak: de Prins van Oranje en de Graven van Egmont en Horn uitschakelen. Zijn troepen, de 'tercios', zullen zich verder uitbreiden tot meer dan 67000 man, het best getrainde leger van Europa.

Kort na zijn aankomst laat Alva aan de zuidrand van Antwerpen een citadel bouwen om de stad onder controle te houden.

Ten tijde van Alva's aankomst was de rust en de orde in de Nederlanden al volledig hersteld door Margaretha van Parma. Alva heeft echter plannen om de ketterij in de Nederlanden te bestrijden. Op 5 september 1567 wordt een Raad van Beroerten, 'Bloedraad', opgericht teneinde de opstandelingen te berechten. De Bloedraad zal duizenden mensen gruwelijk laten terecht stellen of bij verstek onteigenen. De Raad van Beroerten wordt pas in mei 1576 afgeschaft.

Egmont en Horn worden op 10 september 1567 aangehouden. Door de Raad van Beroerten worden zij schuldig bevonden aan hoogverraad omdat ze om verzachtende maatregelen verzocht hebben voor de bevolking. Zij worden ter dood veroordeeld en worden op 5 juni 1568 op de

Grote Markt te Brussel onthoofd. Hun hoofden worden op staken gestoken en voor het volk te kijk gezet. Enkele dagen eerder waren ook al achttien andere edelen die indertijd het Smeekschrift der Edelen hadden ondertekend, op de Grote Markt onthoofd.

Willem van Oranje vlucht naar zijn stamslot Dillenburg in het graafschap Nassau in Duitsland. Hem was eigenlijk hetzelfde lot beschoren als Egmont en Horn. Hij wordt bij verstek onteigend. Zijn oudste zoon, de Leuvense student Filips Willem, wordt gevangen genomen en naar Spanje gevoerd waar hij een katholieke opvoeding krijgt.

De terreur van Alva is zo afschuwelijk dat hij veel trouwe katholieken in de armen van de oppositie drijft. Ongeveer 150.000 mensen uit alle lagen van de bevolking, vluchten het land uit, in hoofdzaak naar Holland, Duitsland en Engeland. Zijn wandaden zijn de beste propaganda voor Willem en de geuzen.

Op 30 december 1567 wordt Alva aangesteld als landvoogd van de Nederlanden, ter vervanging van Margaretha van Parma. Margaretha verlaat de Nederlanden op 30 augustus 1568. Alva wil de absolute macht van Filips II versterken door allerlei hervormingen door te voeren die de macht van de steden, de adel en de clerus verder uithollen. Er komen rekenkamers die de stadsfinanciën controleren, criminele rechtbanken die de plaatselijke rechtspraak controleren, een vaste belasting 'de tiende penning', bisdommen en abdijen worden hervormd. Veel van die hervormingen zijn terecht maar worden zo niet gepercipieerd door de betrokkenen.

De tegenstellingen tussen volk en staat nemen toe en monden uit in de vreselijk bloedige **Tachtigjarige Oorlog** (1568-1648) tussen het Spaanse leger en de op-

standige provinciën onder leiding van Willem van Oranje. De oorlog zal leiden tot het verlies voor Spanje van de noordelijke provincies en de militaire bezetting van de zuidelijke provincies.

Op 1 april 1572 nemen de Watergeuzen Den Briel in, strategisch gelegen aan de Maasmonding. Dit wordt algemeen beschouwd als het begin van de verovering van de Nederlanden in naam van Willem van Oranje. De Watergeuzen opereren met kapersbrieven van Oranje. Dat zijn machtigingen verleend door een vorst om op legale wijze de kaapvaart te beoefenen. Als soeverein van het prinsdom Oranje (in de Provence) kan de prins dergelijke kapersbrieven afleveren. De geuzen vestigen weldra hun gezag in tientallen steden van Holland en Zeeland. Zij krijgen ook de Scheldemonding onder controle. Hierdoor wordt de scheepvaart op Antwerpen ernstig bedreigd.

Terwijl de noordelijke provincies hun eigen bestuur en een eigen handel beginnen te organiseren, bevindt het zuiden zich in de grootste wanorde.

De Hertog van Alva valt in ongenade bij Filips II en wordt teruggeroepen naar Madrid. De taak die hij zich gesteld had om het katholieke geloof overal te herstellen is volledig mislukt. Zwaar teleurgesteld verlaat hij Brussel op 18 december 1573. In 1580 zal hij meewerken aan de verovering van Portugal. Hij sterft te Lissabon 11 december 1582.

7) De Spaanse Furie en de Pacificatie van Gent

Alva wordt als landvoogd over de Nederlanden op 28 november 1573 opgevolgd door Don Luis de Requesens. Omdat de rigoureuze maatregelen van Alva niet de gewenste uitwerking hebben, probeert Filips een andere koers te varen. Het uiteindelijke doel van de Spaanse politiek verandert niet: centralisatie van het bestuur en bestrijding van het protestantisme.

Requesens krijgt van Filips de opdracht om met de opstandelingen tot een vergelijk te komen en rust te brengen in de Nederlanden. Hij zal een matiger politiek voeren. Maar het is al te laat, de anti-Spaanse gevoelens zijn te groot. Requesens sterft onverwachts op 5 maart 1576.

De Raad van State, waarin de vertegenwoordigers van de hoge adel zetelen, wordt ad interim belast met het bestuur van de Nederlanden. De Raad benoemt Ernest de Mansfeld tot opperbevelhebber van het leger.

De soldij der soldaten in Spaanse dienst staat jaren achter. Onder de onbetaalde soldaten in Vlaanderen en Brabant breekt de ene munitie na de andere uit. Plundering, brandstichting en moordpartijen zijn het gevolg. De munitie veroorzaakt een nieuwe golf van anti-Spaanse gevoelens in de Nederlanden. Op 27 juli 1576 stelt de Raad van State de Spaanse muiters buiten de wet. De Spanjaarden weigeren dat te erkennen.

Begin november 1576 concentreren zich duizenden muitende Spaanse soldaten uit Aalst, Maastricht en Lier in de citadel van het Antwerpen, het belangrijkste commerciële en financiële centrum van Europa. De citadel van Antwerpen was gebouwd door Alva als dwangburcht tegen de stad. Er worden Staatse troepen naar Antwerpen gestuurd om een en ander te voorkomen. Maar zij zijn geen partij voor de geharde Spaanse troepen. Op 4 november 1576 eindigt de krachtmeting met een totale overwinning van de Spaanse troepen. Na de veldslag overrompelt **de Spaanse Furie** de stad. De plundering duurt tot 6 november. Honderden huizen en het pas voltooide stadhuis gaan in de vlammen op (met verlies van veel kostbare archiefstukken). Talloze burgers ondergaan de meest gruwelijke martelingen. Er vallen meer dan tweeduizend doden. Plantijn kan de plundering van zijn drukkerij voorkomen mits het betalen van een enorm bedrag. Ook de cartograaf Ortelius kan de plundering van zijn zaak afkopen.

Ondertussen verzoeken de Staten-Generaal Willem van Oranje en andere vertegen-

woordigers van de 17 Nederlandse provinciën om over de toekomst van de Nederlanden te onderhandelen. Op vraag van Willem hebben de beraadslagingen niet te Brussel maar te Gent plaats. De besprekingen beginnen op 19 oktober 1576. Op 8 november 1576, dus samenvallend met het einde van de Spaanse Furie te Antwerpen, wordt in het Gentse stadhuis een 25-punten akkoord getekend, de Pacificatie van Gent. Men erkent Filips II als monarch, maar de Spaanse troepen moeten uit de Lage Landen verdwijnen. Er is voorlopige vrijheid van godsdienst in afwachting van een regeling te gronde. Willem van Oranje wordt bevestigd als bevelhebber over Holland en Zeeland. Het is aan de Staten-Generaal om verder alle hangende problemen, waaronder de religieuze, op te lossen.

Hoe zullen Filips II en de radicale religieuzen hier op reageren?

Kort na het sluiten van de Pacificatie verneemt men de aankomst van een nieuwe landvoogd, Don Juan van Oostenrijk, een bastaardzoon van Karel V en dus een halfbroer van Filips II. Don Juan, een strijder voor de kerk van Rome, is de grote held van Lepante (oktober 1571) waar de Ottomaanse vloot werd verslagen. Hierdoor kregen de christenen maritiem overwicht in de Middellandse Zee.

Op 3 november 1577 komt Don Juan aan in de Nederlanden. Don Juan beoogt een overwinning op de Nederlandse en Franse ketters. Hij heeft ook aspiraties om door een huwelijk met de katholieke Mary Stuart van Schotland, de Engelse ketters te kunnen verslaan en er de troon te bestijgen.

De Staten-Generaal stellen allerlei voorwaarden waaraan Don Juan moet voldoen voor zijn intrede als landvoogd. In een akkoord, het Eeuwig Edict, wordt vastgelegd dat het katholicisme de enige aanvaarde godsdienst zal zijn in de Nederlanden. Holland en Zeeland weigeren het Eeuwig Edict te ondertekenen en trekken zich terug uit de Staten-Generaal. In het akkoord wordt ook vastgelegd dat alle Spaanse troepen de Nederlanden moeten verlaten. Het Edict wordt op 27 februari 1577 voor het stadhuis van Antwerpen openlijk bekend gemaakt.

Op 20 maart verlaten de Spanjaarden Antwerpen. Op 12 april 1577 worden te Antwerpen alle protestantse diensten en predikingen verboden. De wallen van de citadel worden door de burgers afgebroken. Willem van Oranje vestigt zich te Antwerpen en neemt zijn intrek in het zuidelijk kasteel van de citadel.

Don Juan weigert nog langer te voldoen aan de eisen van het Eeuwig Edict en verschanst zich te Namen, waar hij nieuwe manschappen aanwerft. Die worden extra gemotiveerd door een bul van paus Gregorius XIII: door dienst te nemen in het leger van Don Juan zullen alle zonden uit het verleden en ook alle toekomstige zonden vergeven worden...

Doordat Don Juan zijn belofte niet houdt benoemen de Staten-Generaal Matthias van Oostenrijk als landvoogd. Hij moet het echter opnemen tegen Alessandro Farnese en houdt het in 1582 voor bekeken.

8) Oostende onder de Spanjaarden

Op 15 mei 1571 worden een 100-tal Spaanse soldaten te Oostende gelegerd. De burgers moeten de soldaten en de 'puteynen' die hen vergezellen, herbergen en de kost geven. Er wordt sterk aangedrongen op hun vertrek. In augustus worden ze teruggetrokken om Bergen te ontzetten dat door Willem van Oranje is ingenomen.

Tijdens een veldtocht van Willem van Oranje in 1572 worden verscheidene steden ingenomen, onder andere Oudenaarde. Op 4 oktober nadert een duizendkoppig Spaans leger de stad Oudenaarde. De geuzen vluchten de stad uit en een groot deel hiervan, vermoedelijk 800 man, begeeft zich naar Oostende om langs daar verder te vluchten. Op 5 oktober staan de geuzen voor Oostende. Men probeert hen de doorgang te beletten maar ze stoten door naar de haven om de vissersvloot op te vorderen. In de haven wordt er gevochten.

Meer dan honderd geuzen worden gevangen genomen, anderen verdrinken. Negen schepen slagen erin te ontsnappen en komen op 10 oktober te Dover aan.

Dit voorval is de aanzet tot het versterken van de tot dan onbeschermd stad. De stadsgracht wordt verdiept, er komen palissades en drie poorten, de Oost en Westpoort vanaf 1573 en de Zuidpoort in 1576. In 1579 wordt de kerk in de Oude Stad afgebroken, alleen de toren blijft bewaard.

Die kan dienen als uitkijkpost.

In een straal van 1200 voet rondom de versterkingen worden bouwwerken en hoge aanplantingen verwijderd.

Dit is in overeenstemming met de reikwijdte van de artillerie.

In 1572 komen er Waalse troepen.

Zij worden, op Oostends verzoek, in 1573 vervangen door een Vlaamse compagnie van de Vier Leden van Vlaanderen (Gent, Brugge, Ieper, Brugse Vrije)..

(wordt vervolgd)

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

Torhoutsesteenweg 449
Hoek Kastanjelaan
8400 Oostende
Tel. 059 51 49 51

Openingsuren

*Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.*

Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.

Volgende artikels:

9. Alexander Farnese
10. De Engelsen komen in beeld
11. Oostende onder de Staatsen
12. 1588, de Onoverwinnelijke Armada
13. Oostende onder Norris
14. Albrecht en Isabella
15. Herziening van Nonsuch
16. De kring rond Oostende sluit zich
17. Nieuwpoort 1600
18. Oostende, het begin van het beleg
19. Engelse soldaten
20. De Politiek
21. Spinola
22. Sluis
23. Het einde van het beleg
24. En verder....

HISTORIE VAN "DE BOKS" IN BELGIË EN OOSTENDE TOT 1962 (3)

Dirk Beirens

Hoe de bokssport in België groeide

Tijdens clubactiviteiten die in 1904 door Antwerpse schermers en waterpolospelers werden georganiseerd, vonden ook boksdemonstraties plaats. Het jaar daarop werd de (Antwerpse) Boxing Club gesticht, met drie afdelingen: gewichtheffen, worstelen en boksen. De meeste bestuursleden waren in diverse sportdisciplines actief (1). Van meet af aan was duidelijk dat vooral worstelaars uit de brede volkslagen gerekruteerd werden, terwijl de eerste bokkers die de technisch verfijnde gevechtstechniek beoefenden uit de meer gegoede bevolkingsgroep kwamen. Het boksen, dat de eretitel van 'the noble art of self defence' kreeg, hoorde dus thuis in het rijtje van 'edele' sporten waartoe ook schermen al van oudsher werd gerekend. Zowel het schermen met bijvoorbeeld een degen of sabel als het vuistschermen of boksen werden als behendigheidssporten beschouwd, waarbij de nadruk op het verdedigen kwam te liggen.

Daar kwam trouwens de naam vandaan: 'schermen' betekent immers eigenlijk 'zich dekken tegen een aanval'. Precies daarin moest de pugilist, zoals een bokser ook wel genoemd wordt, zich door intensieve training en studie bekwamen, en ook moest hij een erecode onderhouden. En volgens die eerste beoefenaars van de sport waren deze vaardigheden nu eenmaal niet weggelegd voor het gewone volk...

Dit verband tussen de hogere klasse en de bokssport verklaart bijvoorbeeld ook waarom uitgerekend graaf Maurice Maeterlinck een Eloge de la boxe schreef. Hij beklemtoont daarin de nobelheid van het goed uitgevoerde boksen door het tegenover een barbaarse boerenruzie uit te spelen: 'Ziet eens twee voorlieden, twee boeren handgemeen worden: niets is belachelijker.

Na een welvoorzien en zichzelf ophitsenden vloed van vloeken en bedreigingen, pakken zij elkaar bij keel en haren, werken

met voeten en knieën op goed geluk af, bijten, krabben elkaar, verwringen elkaars beenen in bewegingloze woedde, durven elkaar niet loslaten en als een van de twee er in gelukt is, een arm te bevrijden geeft hij blindelings, en meestal zonder te raken, kleine, haastige, bekrompen, hakkelige stompjes; de twist zou dan ook niet eindigen, als het verraderlijke mes, te hulp geroepen door de schaamte over het nare schouwspel, niet plotseling, bijna werktuigelijk uit den een of anderen zak te voorschijn kwam.

Aanschouwt daarentegen eens twee bokkers: geen onnutte woorden, geen mistastingen, geen woede, doch de kalmte van twee bewustheden, die weten, wat ze te doen hebben. De atletische houding van het in postuur stellen, een der schoonste houdingen van het mannelijk lichaam, geeft aan alle spieren van het organisme haar logische waarde. Geen stroompje der kracht van hoofd tot voeten kan verloren gaan.' (2)

Dat er in 1904 een boksdemonstratie werd gehouden, was niet toevallig: in de periode voor de Eerste Wereldoorlog stond boksen immers als demonstratie-extractje op het programma van heel wat sportevenementen in de belangrijkste steden en attractiepolen. Algemeen wordt aangenomen dat de Brusselaar Julien Dupont de eerste Belg was die een officiële boksmatch aanvatte en ook in het buitenland ging kampen; op zijn palmares vanaf 1908 staan 200 kampen, waarin hij vrijwel steeds zegevierde. Hij gaf vervolgens jarenlang boksles in Antwerpen, Gent en Namen en leidde de Brusselse boksschool.

Vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werden de belangrijkste wedstrijden in Antwerpen gehouden, maar ook in Brussel, Luik en Gent leefde de bokssport (3). Echte propaganda voor de sport vormde de zwaargewichtenstrijd voor de Europese titel tussen de Franse kampioen Carpentier en zijn Engelse tegenhanger Bom-

bardier Wells, tijdens de wereldtentoonstelling in 1913 in Gent. Een jaar daarvoor hadden enkele Brusselaars en Luikenaars de Belgische boksbond gesticht, die tot na de Tweede Wereldoorlog hoofdzakelijk Franstalig zou blijven.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbood de Duitse bezetter alle boksmettings, maar ze werden wel in het geheim georganiseerd. In het interbellum en tijdens de laatste oorlog genoot de bokssport veel bijval, maar na de Tweede Wereldoorlog kwam ze slechts moeizaam weer op gang.

Boksen stond bij herhaling ter discussie. Ondanks de aanvankelijke associatie van de sport met de hogere klasse, werd boksen al heel snel geassocieerd met brutaliteit en barbaarsheid. In zijn autobiografie *Mijn leven als bokser* trachtte de Oostendse bokser Karel Sys de sport te verdedigen – hij had het over het interbellum –: ‘De bokssport wordt beschouwd als de sport der armen, en misschien wel met recht, maar dat wil daarom nog niet zeggen: de sport der onedelheid’ (4). Tegenstanders

van de bokssport haalden zelfs het strafwetboek boven in een poging om het boksen te laten verbieden, zonder veel resultaat overigens. Zo verzocht Carton de Wiart, toenmalig minister van Justitie, in zijn ministeriële rondschrijven van 13 juli 1913, gericht aan de procureurs-generaal, om strenge vervolgingen in te stellen tegen allen die aan bokswedstrijden deelnemen.

De beschuldiging daarbij luidde vrijwillige slagen en verwondingen, ‘waarvan de weerzinwekkende brutaliteit door het belang der lichaamsoefeningen niet kon worden gerechtvaardigd en tijdens dewelke de bokkers dan nog aan de ergste lichamelijke letsels zijn blootgesteld’. Op deze omzendbrief kwamen evenwel weinig reacties vanuit gerechtelijke kringen; zij bleven beperkt tot één principiële veroordeling in een arrest van het Hof van Beroep in Gent van 8 juli 1927 (5).

Doch ook vanuit medische hoek kwam heel wat kritiek, want men was van mening dat bokkers ernstige lichamelijke en geestelijke verwondingen oplopen.

ORGANISATION FRANZ REIS BRUXELLES
MATCHMAKER RAUL BAUDOUX
 Sous le contrôle de R.F.B.

CIRQUE ROYAL BRUSSEL
COMPÉTITION de POIDS-LOURDS
ZWAARGEWICHT-KOMPETITIE

MERCREDI WOENSDAG 10 SEPT.
 à 19.30 heures
 uur

CHALLENGE UITDAGING

VAN DEUREN
ALL-GÉRARD
ROBENSIJN
ROBBE
BAEKEN
ANNESENS
ROEMEN
DE RUYTER
VANDEBROECK
MARIVOEET
VERBEEREN

LOCATION LOKATIE
 SPORTSMAN-BOURSE,
 32, Rue Auguste Orts - 1170 Sint-Jans
 TEL. 42 48 04

CAFÉ des ARTISTES
 63, Rue de l'Espérance - 1170 Sint-Jans
 TEL. 77 43 03

PRIX des PLACES PRIJZEN der PLAATSEN
 Galerie: 8 fr.
 Balcon: 20 fr. en rid. 15 fr.
 Loges: 30 . . . 25
 Stalles: 40 . . . 30
 Rings: 60 . . . 50.

LE GAGNANT CONTRE DE OVERWINNAAR TEGEN SYS

In 1949, bijvoorbeeld, publiceerde de Italiaanse professor G. La Cava het artikel 'La cranio-encephalopathie traumatique des boxeurs', waarin hij wees op klinische encefalopathie: een voortschrijdende degeneratieve aandoening van de hersenen.

Die medische tegenwind zette vervolgens ook weer politici tot actie aan. Volksvertegenwoordiger Marcel Phillipart de Foy diende in januari 1952 een wetsvoorstel in 'houdende verbod en beteugeling van de boks- en catchwedstrijden'.

Phillipart de Foy en zijn aanhang waren geschokt door de soms zware lichamelijke letsels die bokkers aan een kamp konden overhouden; een enkele keer had een gevecht zelfs de dood als gevolg. Het duurde vijf jaar voor het voorstel naar de Senaat werd gezonden. De wet van 31 mei 1958 die de reglementering van bokswedstrijden en -exhibities inhoudt, verscheen pas in juni 1962 in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 1 stelt dat boksen slechts toegelaten is 'onder zodanige voorwaarden dat de bokkers, zoveel als enigszins mogelijk is, worden behoed voor ernstige inwendige of uitwendige letsels, verwondingen of breuken'. (6)

En Oostende?

De vroegste geschiedenis van de bokssport in Oostende moet nog uitgespit worden. Er is echter al een verwijzing naar een demonstratie in het blad L'Echo d'Ostende van 22 augustus 1875:

'Aujourd'hui Dimanche, à deux heures et demie, aura lieu, dans la salle des Folies ostendaises, rue de Flandre, 8, un grand assaut d'armes, de canne, de boxes anglaise et française (7), de lutte parisienne et de gymnastique, donné et organisé par M. Charlemont, professeur à Bruxelles, dont les brillants assauts ont été, depuis deux ans, si appréciés et si recherchés dans notre capitale'.

Zodra het nieuwe kursaal van de mondaine badplaats die een internationaal publiek kon bekoren klaar was – de inhuldiging vond plaats op 23 juni 1878 – werden ook daar en in zaal La Scala (het latere Het Witte Paard) diverse boksdemonstraties en -wedstrijden gehouden, weliswaar voor een select publiek. Het Oostendse kursaal

zou ondermeer het toneel worden voor het jaarlijkse 'fête d'Armes', dat de schermkring organiseerde.

Ook boksen kon daarbij een rol spelen. Zo bestond in 1897 het derde deel van het programma uit een partijtje Engels boksen tussen specialist Verhesen uit Brussel en de militair T'Schamer. De commentator prees hun jeugdige kracht en souplesse, maar merkte ook op dat zo'n bokswedstrijd tijdens een schermfeest hoogst uitzonderlijk was. Diezelfde dag werd er trouwens nog een onaangekondigde praktische en theoretische les gegeven in het Franse boksen: een negenjarige leerling toonde de typische 'mooi gevormde bewegingen en slagen' van deze boksstijl (8).

Ook van het stedelijke entertainmentprogramma maakten boksen en worstelen deel uit. De dienstdoende journalist van Le Carillon kon in 1897 echter maar niet begrijpen dat 'ce genre d'attraction' opgenomen werd tussen de edele dans- en muziekunst (9).

In 1908 was de commentaar in datzelfde blad echter al heel wat milder na de demonstratie Engels boksen door de al vermelde professor Julien Dupont en zijn leerling Valentin Célis: 'ce sport ne réside pas uniquement en heurts brutaux; dans la boxe tout comme dans l'assaut au fleuret, il y a de la science et de la finesse'. (10)

(wordt vervolgd)

Noten

1. Marijke Den Hollander, *Sport in 't stad: Antwerpen 1830-1914*. Leuven, Universitaire Pers, 2006.
2. M. Maeterlinck, 'Lof van het boksen'. In: A. Moussault, *Wat is boksen?* Amsterdam, Nederlandsche boksbond, 1913, p. 49-57; hier p. 53-54.
3. Henri Hodister, *De Bokssport*. Antwerpen, Const. Cleiren, 1926, p. 25.
4. Karel Sys, *Mijn leven als bokser*. Zonder plaats, Het Volk, 1981, p. 21.
5. Uit: <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1990-1991/g448-1-pdf>
6. <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1990-1991/g448-1-pdf>
7. Engels boksen of het klassieke boksen met de blote vuist werd al in 1886 gereguleerd in Engeland. Dat hield onder meer in dat het aantal wedstrijdronde verminderte; later ook dat handschoenen verplicht waren. Bij Frans boksen mag ook van de voeten gebruik gemaakt worden om treffers te plaatsen, het zogenaamde 'savate'.
8. *Le Carillon*, jaargang 2, nr. 130, 08/09/1897.
9. *Le Carillon*, jaargang 2, nr. 127, 04/09/1897.
10. *Le Carillon*, jaargang 13, nr.50, 28/04/1908.

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

**ANTOINE VANDIERENDONCK (EX-UITBATER OESTERPUT, LANGESTRAAT 93)
vertelt**

Annie Storme

Geboren ben ik in Brussel op 6 januari 1940. Mijn moeder was een Oostendse die altijd gewerkt had in "de Thermen". Ik heb mijn vader nooit gekend.

Toen ik 15 maanden oud was, stierf mijn moeder. Ik verbleef in een wezenschool in Brussel totdat mijn grootmoeder uit Oostende mij eruit haalde en mij in de IBIS-school stak. In die tijd was het daar een hele strenge boel.

Na een tijd daar verbleven te hebben, werd ik naar Dworp tegen Halle/Brussel gestuurd. Wie dat beslist heeft, weet ik niet. Die school heette: The Fosterparents Plan for Warchildren (Home des Enfants de la Patrie).

Een tamelijk rijke mevrouw uit Amerika was mijn zozegde voogd en stuurde geld op naar de home. Geld dat ik zelf nooit gezien heb, ook de naam van die mevrouw wist ik niet. Zij wilde mij naar Amerika meenemen en adopteren, maar mijn grootouders waren ertegen.

Amerikaanse mevrouw met meisjes van de school in Dworp.

Tot mijn dertiende/veertiende was ik op school en was ik verplicht om bij een bakker te gaan werken. De school verhuisde naar Genval en toen werkte ik bij een garagist.

In 1955 kwam ik terug naar Oostende (ik ben daar feitelijk uit die school weggelopen). Ik kon alleen maar Frans en was in het geheel niet welkom bij mijn grootouders.

Bij patisserie Walraeve op de grote markt vond ik werk, met kost en logies als bakkersknecht. Maar de bakkersstiel was niets voor mij.

Mevrouw Pauweleyn, toen schepen te Oostende, heeft mij toen geholpen en ik geraakte bij de Marine voor een jaar.

Nadien werkte ik in de vismijn als meestergast en visverkoper en toen begon ik zelfstandig.

Oesterput.

Zogenaamde "Oesterput". Eclectisch handelspand uit 1896, teruggaand op "Grand Parc aux Huitres, Homards en Langoustines - Commerce de Poisson Frais et Salé" van Louis Janssens en Charles Mestdagh. Breedhuis van zes traveeën en twee bouwlagen onder onderbroken zadeldak (leien). In 1973 was de eigenaar Jan Vlaminck, een Hollander, zijn vrouw heette Jeanne. Het echtpaar woonde in het appartement boven de Oesterput. Jan was afkomstig uit Yrzeke, Zeeland. In Oostende noemden ze hem "Jan Mossel, den Hollander". Tegen mij was het "Tone Mossel". Doordat ik in viscommercie deed, was ik daar klant aan huis.

Op een dag vertelde zijn

vrouw mij dat Jan overleden was en ze zochten iemand om de Oesterput over te nemen, het moest vlug gaan. Ik had een groot voordeel doordat ik in de vismijn gewerkt had en alle klanten kende. Ik besloot dezelfde dag nog om de Oesterput over te nemen. Het huis zelf behoorde toe aan Georges Verhaege – De Naeyer. Mijn eigen zaak kon ik dadelijk verkopen. Sedert 1961 was ik getrouwd met Simone Dutry en woonde in de Stationstraat tegenover het oude gemeentehuis.

's Morgens om 6 uur 30 was ik al op weg met een camion mosselen naar de vismijn. 's Nachts ging ik die halen in Yrseke bij de firma VETTE.

Woensdag en donderdag ging ik naar de Wallonie tot in Eupen-Malmedy.

Ik deed mijn tour via West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Brussel -> Wallonie. Ondertussen deed mijn vrouw in de Oesterput de commercie met de hulp van twee gasten, André en Dolf.

In de kelder waren er drie grote bassins (3 op 5 meter) en erachter een grote opslagtank vol zeewater. Met een grote pomp werd het zeewater vanaf de vistrap door grote buizen onder de kaai door via de Cirkelstraat, Schipperstraat naar de achterkant van de Oesterput, achterkant die met een grote poort uitkwam in de Schipperstraat, naar de grote tank gestuwd. Drie tot vier dagen was het water troebel en toen werd het helder doordat het zand het water filterde. Het bleef een maand goed. Met een druksysteem werden via buizen de bassins met kreeften en oesters gevuld.

In die tijd werd in de vismijnkantine Miss Mossel verkozen.

MOSSELEN

De mosselen zaten toen in grote op ijs gelegde jutezakken van 50 kg, later 25 kg en nu zijn het zakken van 5 kg. Verkoop van mosselen in massa zal nooit meer bestaan, de prijzen zijn te hoog. In de jaren '70 kostten de mosselen 4 frank de kg, heel de kaai werd door ons beleverd.

Op een bepaald moment was er een overaanbod van mosselen in Spanje. Ze werden mij door een Spanjaard aangeboden voor 3 of 4 frank de kg. Ik kocht één camion en een remorque vol. De mensen aten ze heel graag.

Vroeger had je maar 1 soort mosselen. Nu heb je: jumbo, extra, impérial, goldmerk enz....

Links naast Miss Mossel Antoine, helemaal rechts Simone

Bereiding:

Mosselen mag je niet te lang in water laten staan, dan sterven ze. Alleen maar kuisen en goed afspoelen.

Moules parquées: rauwe mosselen eten zoals oesters.

Moules à l'escargot: kort koken en dan nog in de schaal met lookboter in de oven. Met de mossel feesten in Leffinge ben ik begonnen. Mijn cousin had daar een café "De Welkom". We planden om daar een groot mossel feest te geven. Het werd ieder jaar groter en groter. Toen kwamen ze uit Holland om de mosselen daar in grote potten te koken. Ikzelf heb het een paar jaar gedaan. Nu doen ze het niet meer, de mosselen zijn te duur

KREEFTEN

Die haalde ik uit Holland, ze werden vanuit Canada en Engeland ingevoerd.

Kreeften houden 2 weken in koud water.

Een kreeft in gevangenschap eet niet, die hebben geen voeding nodig. In de oesterput was er tamelijk veel vraag naar

kreeften, in 't bijzonder rond de kerstdagen en Nieuwjaar.

Bereiding: zeewater, kruiden en levend in kokend water.

OESTERS

Houden ca. 10 dagen, ze moeten heel dicht op elkaar geperst worden. Vele “Zeeuwse” oesters kwamen uit Frankrijk. Ook uit Griekenland kreeg ik oesters. Een hele tijd lang heb ik die zelf getrokken in Holland aan de Westerschelde. We verkochten ook paling. En ook heel veel wijn, rechtstreeks uit Frankrijk. Tijdens onze tijd in de Oesterput hadden we twee keer overstroming: miserie tot en met! Op een bepaald moment kwamen ze van het stadsbestuur en zeiden: “Je gebruikt ook zeewater? Vanaf nu betalen of we sluiten het af.”

Ik antwoordde: “Het zeewater kost toch

niets?” “Kijk, betalen of niet, je hebt de keus.” Ik wilde niet betalen en ze metten de buis aan de kaai dicht. Toen begon de gezondheidsdienst met de ene controle na de andere en ik werd het beu. In 1978 zijn we verhuisd naar de Torhoutsesteenweg 467 en hebben daar winkel gehouden. Nadat wij weggingen werd de Oesterput door verschillende personen nog opgehouden, maar niet lang, een jaar ongeveer. Huidige toestand: spijtig genoeg totaal verloederd.

Toekomst: een groot vraagteken

Activiteit november 2010

Op vrijdag 26 november 2010 brachten ca. 30 leden een bezoek aan de biostoomcentrale van Electrawinds aan de Solvaylaan. We werden er erg hartelijk ontvangen door Marleen Vanhecke en Eva De Schryver. Na de gastvrije koffie en een powerpoint presentatie over de werking van de alternatieve centrale werden we rondgeleid. Van deze leerrijke namiddag onthouden we alvast dat de biostoomcentrale groene stroom uit vaste biomassa-producten zoals hout- en graanresten, maar ook uit de organische fractie van wat in huisvuilzakken zit.

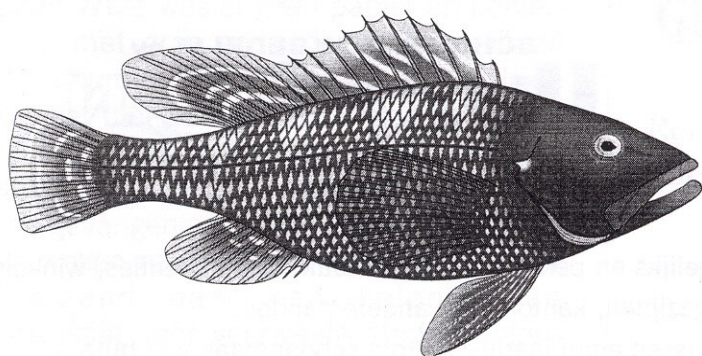
Na zuivering, vermaling en droging worden die grondstoffen verbrand.

Van de warmte die vrijkomt verhit het water van de stoomketel tot stoom. Via de turbine en generator wordt de stoom omgezet in elektriciteit. De biomassacentrale tussen spoorweg en kanaal is een investering van 90 miljoen euro en verwerkt jaarlijks min. 130.000 ton biomassa-afval. Zo verkrijgt men groene stroom voor 48 850 gezinnen. (M.L)

ZEEVIS GROOT- EN KLEINHANDEL

***Van Haudt Patrick -
Van de Wynckel Christa***

Vismijn 107 - 8400 Oostende
Delphin Depuydtstraat 8 - 8470 Gistel
Tel. Vismijn (059) 32 19 95 - Fax (059) 33 19 95

OPENINGSUREN

Maandag - Dinsdag - Woensdag 8 - 16u

Donderdag: 8 - 13u

Vrijdag: 8 - 16u

Zaterdag: 8 - 13u

Zondag: Sluitingsdag

Op feestdagen open tot de middag